

Ministerie van Financiën
Mevrouw S.A.M. Kaag
Korte Voorhout 7
2511 CW DEN HAAG

Utrecht, 1 september 2023

Ref.nr: 35.2023/MF-je
Betreft: reactie internetconsultatie Wet stelsel kredietregistratie

Geachte mevrouw Kaag,

De NVVK, branchevereniging voor financiële hulpverleners, maakt graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de internetconsultatie voor de Wet stelsel kredietregistratie. In de volksmond ook wel de 'BKR-registratie'. Deze krijgt met deze wet een meer juridische basis en dat vinden wij een belangrijke vooruitgang.

Achtergrond

De NVVK is ketenpartner en vertegenwoordiger van haar achterban bij Stichting BKR. De gemeentelijke schuldhulpverlening wisselt via het CKI-systeem van BKR een signaal uit met kredietverstrekkers (op grond van de Wgs). De kredietbanken, die allemaal NVVK-lid zijn, registreren kredieten (op grond van de Wet op het financieel toezicht (Wft)). Als enige partner van BKR vertegenwoordigen wij geen commerciële belangen maar de belangen van professionele hulpverleners en hun hulpvragers.

Naar aanleiding van de consultatie komen we tot de volgende beschouwing:

1. Bewaardrang?

Er stonden afgelopen jaar 7,8 miljoen Nederlanders geregistreerd bij BKR¹. Met 50% van de bevolking roept dat direct de vraag op wat een dergelijke registratie nu eigenlijk nog voor inzicht geeft. De kredietpositie van een klant is maar beperkt in beeld via de systemen van BKR. Er blijkt daarnaast steeds weer een wens om meer informatie beschikbaar te maken via het CKI. In het verleden zijn er plannen geweest voor de studielening en recentelijk voor hypotheekgegevens². Het simpelweg verzamelen van gegevens op één plek past in onze ogen niet meer bij deze tijd. Wanneer gegevens nodig zijn voor bijvoorbeeld het financieren van een woning dan moet een klant zelf in staat zijn om deze (met een druk op de knop) aan te leveren.

¹ BKR Monitor 2022

² [Studieschuld registreren bij BKR? 'Het kopen van een huis was al zo lastig' | RTL Nieuws en BKR wil inzage geven in hypotheekgegevens, maar plan ligt onder vuur | Economie | NU.nl](#)

Wij zien uitdrukkelijk niet de noodzaak om gegevens extern op te slaan. Voor een goede communicatie zou een uitwisseling vergelijkbaar met het Schuldenknooppunt in de schuldhulpverlening veel meer aanspreken. Alleen wanneer dat nodig is wordt er informatie uitgewisseld en er wordt centraal geen informatie opgeslagen.

2. Effecten van de registratie bij BKR

Vanuit de praktijk horen wij al jaren geluiden van zowel hulpvragers als schuldhulpverleners dat de BKR-registratie als grote molensteen wordt ervaren. Na afloop van alle hulp en schuldregelingen wordt een ex-hulpvrager nog vijf jaar in de systemen gezet met een 'kruisje' achter zijn naam. Diverse uitspraken hebben de afgelopen jaren aangetoond dat de registratie soms in geen verhouding staat tot de beperkingen die mensen daarmee ervaren³.

De moeite die mensen moeten doen om van een registratie af te komen is groot⁴. Er is, mede daardoor, zelfs een hele industrie ontstaan van partijen die maar wat graag 'helpen' een registratie ongedaan te maken. Dat is een onwenselijke situatie.

Daarnaast zien we ook nog dat de registratie bij BKR, een gesloten systeem voor alleen kredietverstrekkers, de opkomst van handelsinformatiebureaus in de hand werkt. Grote (internationale) bedrijven die allerlei openbare en semi-openbare bronnen aan elkaar koppelen om zo klantprofielen te maken. Dat is een ontwikkeling die ons grote zorgen baart.

Naast het feit dat deze registraties door hulpvragers als zwaar worden ervaren, zien we in praktijk ook dat deze maar een beperkt effect sorteren. De ontwikkelingen richting persoonlijke krediet-scores, op basis van postcodes, baren ons dan ook zorgen.

Registraties kunnen en moeten wat ons betreft dan ook korter. Cijfers tonen ook aan dat meer dan 90% van de mensen binnen een jaar niet terugvallen in financiële problemen⁵.

3. Complexiteit van verschillende registraties

Zoals hierboven al aangegeven vertegenwoordigt de NVVK leden met verschillende wettelijke taken en daarmee verschillende 'signalen' in het CKI. De verschillende coderingen hebben ook een ander juridisch kader. BKR is nu niet in staat om in de praktijk ook anders om te gaan met deze signalen. De complexiteit van de twee registraties voor mensen in de schuldhulpverlening is in de spreekkamer bijna niet uit te leggen. We vernemen daarnaast dat door professionele partijen ook lang niet altijd goed (lees: dubbel) wordt geregistreerd.

Er zijn in de Tweede Kamer twee moties aangenomen, waarvan we de gedachte kunnen ondersteunen, maar die tegelijkertijd bevestigen hoe complex deze verschillende registraties zijn.

³ Zie o.a.: ECLI:NL:RBAMS:2017:5790 en ECLI:NL:GHARL:2023:4738

⁴ <https://fd.nl/ondernemen/1239051/lat-om-bkr-registratie-te-verwijderen-blijft-hoog>

⁵ [Bijna één op de tien Nederlanders valt binnen jaar terug na opgelost betalingsprobleem \(bkr.nl\)](#)

Waar Van der Plas verzoekt om de registratie van mensen in de Wsnp naar zes maanden terug te dringen, terwijl er in de Wsnp niet wordt geregistreerd door BKR,⁶ verzoekt Kat beide registraties even lang te laten duren, zes maanden⁷. De minister scheidt duidelijkheid in haar interpretatie en wil samen met partijen optrekken om de registratie - voor schuldhulpverlening op grond van de Wgs nemen wij aan - terug te brengen tot zes maanden⁸.

Dan blijft het nodig om voor dossiers waarin er ook een saneringskrediet wordt verstrekt formeel een dubbele registratie te doen. Op termijn willen wij toe naar één signaal per traject met een eenduidige –korte- registratieduur.

a. Schuldhulpverlening (SH)

Sinds 2021 geldt volgens art. 17 van het besluit bij de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) een wettelijke basis voor het uitwisselen van het gegeven dat iemand schuldhulpverlening ontvangt met kredietverstrekkers⁹. Dit 'gegeven', de SH-registratie leidde in het begin tot enige onduidelijkheid maar is door de minister opgehelderd¹⁰. Schuldhulpverleners geven het signaal, dat iemand problematische schulden heeft én daarvoor een hulpaanbod heeft geaccepteerd, door aan kredietverstrekkers.

Volledigheidshalve merken we op dat de registratie van dit gegeven niet valt onder de scope van dit wetsvoorstel.

In de praktijk heeft dit signaal weliswaar een andere wettelijke grondslag maar is het niet gelukt om een ander bewaarregime overeen te komen. De NVVK heeft destijds de bewaartermijn van zes maanden gehanteerd vanwege de vergelijking met de duur van een zichtbaarheid van gegevens betreffende de Wsnp in het insolventieregister. Daarom kozen we er in de praktijk al voor een eenduidige lijn te hanteren van zes maanden die is overgenomen door verschillende gemeenten waaronder Amsterdam, Tilburg, Den Haag, Utrecht en Rotterdam¹¹. Naar de letter van de wet vervalt de basis voor registratie volledig na het einde van een problematische schuldsituatie. Dit gegeven zullen wij (moeten) betrekken in de verdere gesprekken die zijn aangekondigd door de minister.

⁶ [Vaststelling van de begrotingsstaten van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid \(XV\) voor het jaar 2023 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#) en <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2022D55791>

⁷ In het insolventieregister staan mensen in de Wsnp geregistreerd voor de duur van hun regeling plus 6 maanden. Het doel van dit register is een mogelijkheid voor schuldeisers om te zien waar zij hun vordering kunnen indienen.

⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2023/06/08/bijlage-1-eerste-voortgangsrapportage-aanpak-geldzorgen-armoede-en-schulden> p. 14

⁹ Art. 17 lid 1: 1Het college verstrekt het gegeven dat de cliënt schuldhulpverlening ontvangt op grond van de wet aan de gerechtsdeurwaarders, verstrekkers van de signalen, genoemd in artikel 3, schuldeisers, bewindvoerders en kredietverstrekkers.

¹⁰ [Alleen trajecten met problematische schulden komen bij BKR terecht - NVVK](#) en [Gemeentenieuws van SZW 2021-3 | Actueel | Rijksoverheid.nl](#)

¹¹ [Half jaar BKR-registratie voor schuldhulp is volgens ons genoeg - NVVK](#) en [Grote steden schrijven BKR: 'Wij stoppen met lange registratietermijn' - NVVK](#)

b. Saneringskrediet (SK)

Het registreren van saneringskredieten heeft wel een basis in de Wft. Voor gemeentelijke kredietbanken geldt echter een uitzonderingspositie in de Wft¹². Er is in de wet grote vrijheid gegeven aan gemeentelijke kredietbanken om organisatie, inrichting, toezicht en registratie zelf vorm te geven in een bankreglement. Wij willen dit als branche oppakken samen met het ministerie en wij staan klaar.

Op dit moment bepaalt de keuze voor een bepaalde oplossing (saneringskrediet of schuldbemiddeling) ook of er sprake is van een registratie. Dit betreft enkel een hulpverleningsinhoudelijke keuze gebaseerd op lokaal beleid, voordelen voor zowel schuldeisers als klanten. De hulpvrager heeft hierin geen of nauwelijks zeggenschap. Toch wordt het saneringskrediet, vanwege het feit dat het een krediet betreft, wel geregistreerd en een schuldbemiddeling als zodanig niet.

Veel kredietbanken registreren op dit moment op een zelf gekozen moment. Dat betreft soms de start van een traject, het afsluiten van het krediet of de keuze in het dossier voor de inzet. In de praktijk werkt dit verschillen in de hand. Er zijn zelfs praktijkvoorbeelden bekend dat niet een 'SK' maar een aflopend krediet ('AK') wordt geregistreerd. Deze registratie is namelijk niet automatisch te linken aan een problematische schuldsituatie.

Een wettelijke basis voor het stelsel en registraties werkt ook naleving in de hand. Wat ons betreft moet er dus nog wel een fundamentele discussie plaatsvinden of kredieten in het kader van een schuldregeling thuishoren binnen het stelsel van commerciële verstrekkers én daarnaast of deze kredieten ook moeten opvallen ten opzichte van andere kredieten.

4. Bewaartermijn naar drie jaar

Er wordt in de stukken gekozen voor een algemene bewaartermijn van drie jaar. Dat is korter dan de bestaande vijf jaar en veel langer dan de door ons gehanteerde zes maanden. De signalen uit onze branche zijn hierboven besproken en verdienen wat ons betreft een uitzonderingspositie. Hieronder zal dan ook kort worden ingegaan op het bewaren van gegevens in het stelsel betreffende een commercieel krediet.

Een duidelijke onderbouwing voor drie jaar vinden wij niet goed terug in de toelichting. Net als de huidige vijf jaar is deze grotendeels gebaseerd op het afwegen van verschillende meningen, er is geen wetenschappelijke basis voor een bepaalde bewaartermijn. Alle onderzoeken die hiernaar gedaan zijn tonen aan dat de overgrote meerderheid van de mensen hun vorderingen op tijd betaalt¹³. Wat ons betreft is de bewaartermijn dan ook een zuivere beleidskeuze.

Met drie jaar doen we recht aan een maatschappelijke roep om gegevens niet langer te bewaren dan nodig. In onze gesprekken met schuldeisers zien we bijv. veel meer een roep om begeleiding en

¹² Art. 4:37 jo. 4:33 Wft

¹³ Er werd al gerefereerd aan de BKR Monitor 2022

nazorg na afloop van een traject. Goede begeleiding naar een duurzaam financieel stabiele toekomst is commercieel maar vooral ook maatschappelijke winst. Wanneer we dat als resultaat kunnen borgen is het niet nodig om mensen langer in systemen en databases te bewaren met een kruisje achter hun naam.

Met de kortere bewaartermijn wordt ook invulling gegeven aan een verzoek uit de Tweede Kamer om registraties kritisch te bekijken en vooral te verkorten. Uiteraard zien wij ook een belang en behoefte bij commerciële kredietverstrekkers om enig inzicht te krijgen in de kredietwaardigheid van de klant.

Desalniettemin hopen wij dat een kortere bewaartermijn vooral als effect heeft dat kredietverstrekkers meer verplicht zijn om het persoonlijke gesprek aan te gaan. Juist het persoonlijke gesprek en niet de systemen moeten leidend zijn voor het verstrekken van een krediet.

5. Artikelgewijs

De wet ziet op de inrichting van het stelsel. De NVVK, haar leden en diegene die hulp vragen/vroegen hebben veel meer te maken met de effecten van de wet. Vandaar dat we daarop hierboven uitdrukkelijk zijn ingegaan.

Desalniettemin roept een aantal artikelen een reactie op welke hieronder is weergegeven.

Artikel 2

Het is zoals eerder opgemerkt goed dat de kredietregistratie belegd is bij één partij. In dit geval is gekozen voor BKR, de huidige uitvoerder. Er zijn al verschillende partijen actief. Zij doen aan een vorm van 'krediet-score'. Dat is niet een kant die de NVVK op zou willen gaan, een doelgroep die in de hulpverlening heeft gezeten krijgt zo permanent een kruisje achter zijn naam. Wat ons betreft is het goed om deze partijen in beeld te houden, bijvoorbeeld door de taak van het stelsel en de uitvoerende partij periodiek te heroverwegen.

Art 5 lid 3 onder b

De NVVK is gerustgesteld om te lezen dat BKR niet het BSN mag gebruiken. Voor de betrouwbaarheid van de gegevens is door BKR steeds aangegeven dat het gebruik van het BSN van meerwaarde kan zijn. Het is het waard om na te gaan in hoeverre persoonsverwarring een daadwerkelijk en dusdanig groot probleem is wat met de toegang tot BSN kan worden uitgesloten.

Op basis van de persoonsgegevens die worden genoemd vragen wij ons af wat bijvoorbeeld het registreren van het geslacht toevoegt aan de betrouwbaarheid van het stelsel. Het is wat ons betreft noodzakelijk om bij ieder persoonsgegeven kritisch na te gaan in hoeverre registratie ook echt noodzakelijk is.

Art. 7 registratietermijn

Zoals al opgemerkt zijn wij verheugd met een registratie van drie jaar. We zien dit als een begin van een goed gesprek over nut en noodzaak van langdurige registratie van kredieten.

Art 8 verzoek tot verwijdering

Een verzoek tot verwijdering kan in het voorstel alleen bij de registrerende partij worden ingediend. Dat betekent dat iemand met meerdere registraties alle partijen individueel moet benaderen. Al deze partijen maken dan een eigen afweging.

Het stelsel zelf heeft wat ons betreft, op basis van selectiecriteria, ook een taak en mogelijkheid om een eerste proportionaliteitsafweging te maken of op zijn minst een ondersteunende rol kunnen spelen in de afhandeling van verwijderingsverzoeken. Het stelsel zelf kan daarin een loketfunctie vervullen.

Onze leden zien de verwijderingsverzoeken bij vlagen enorm toenemen. Wanneer zij overgaan tot verwijdering is de hulpvrager daarmee vaak nog niet geholpen. De andere registrerende partijen maken (vaak) een andere afweging. In de eerdergenoemde jurisprudentie is BKR juist verplicht om zelf ook verwijderingsverzoeken te behandelen.

Het is wat ons betreft goed als we ervoor zorgen dat mensen zich ook bij BKR kunnen melden voor een verwijderingsverzoek; gewoon één loket. Hoe het proces er vervolgens precies uit moet zien is aan partijen (het stelsel en de registrerende partijen) maar er zou voor inwoners geen kastje-naar-de-muur gevoel moeten ontstaan door ze slechts heen te sturen.

6. Toekomst van registraties

Zoals gezegd vinden wij het een goede ontwikkeling dat er een wettelijke basis komt voor het stelsel van kredietregistraties. Het schept duidelijkheid, juridische zekerheid en meer transparantie betreffende opslag van gegevens.

Gezien de inhoud van dit wetsvoorstel ziet de NVVK nog volop mogelijkheden om aparte afspraken te maken voor registraties van mensen die schuldhulpverlening hebben gevraagd en hebben gehad. Het is wat ons betreft niet nodig om deze mensen anders of langer zichtbaar te maken in de systemen.

Tot slot

Tot slot roepen wij u op om de ontwikkelingen buiten dit stelsel niet los te zien van maatschappelijke ontwikkelingen. We gaan ervan uit dat een juridische basis voor het stelsel ook zorgt voor een scherpere blik op andere partijen die krediet- en klantprofielen vaststellen op basis van moeilijk te traceren bronnen. Blijf de ontwikkelingen nauw gezet volgen en stel altijd de burger en in ons geval hulpvrager boven systemen. We hebben in jurisprudentie en diverse dossiers te vaak achteraf gezien wat er gebeurd als systemen leidend worden. Dat kunnen we hier aan de voorkant juist tackelen waardoor er ook maatschappelijke acceptatie ontstaat voor het stelsel.

Wij kijken uit naar de verdere behandeling van deze wet en de bijbehorende AmvB. Uiteraard zijn wij bereid om deze brief en onze visie nader toe te lichten.

Hartelijke groet,

Marco Florijn
voorzitter

